

YOWELI

TA KITABU

Kitabu faamucogo

Cira Yoweli tun be Zuda mara ra, Zeruzalemu dugu kere fe.

Ala ta mɔgɔw ta kojuguw kosɔn, Ala ka cira Yoweli ci ka taga a fɔ o ye ko ale ta kiti bena ben o kan. A bena cɛnɪfen suguya caman ci ka na o kama, ka na o ta simanw be halaki, ka kɔngɔ ben o kan. O tɔnw kera i n'a fɔ Ala ta kerekedenw. O ra Ala ta mɔgɔw ka kan ka nimisa ka o ta kojuguw dabra. Ni o kera, Ala bena yafa o ma, ka o ta simanw na tuun.

Nin kitabu kɔnɔ, Ala ta kiti wagati be wele fana ko Matigi Ala ta lon. O le kera kitabu kunba yere ye.

Cira k'a fɔ fana ko lon dɔ bena se, Ala bena a nin lajigi a ta mɔgɔw kan, k'a ta se bagaya di o ma (3.1–5).

Kitabu kɔnɔkow

Ala be tɔnw bla ka na jamana kama (1)

Ala b'a fe a ta mɔgɔw ye nimisa ka kojugu dabra (2)

Ala bena kojuman ke a ta mɔgɔw ye tuun (3)

Ala bena siya tɔw fana ta kojugu hake bɔ o ra (4)

Ala ka cɛnɪ lase a ta mɔgɔw ma

1 ¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Petuweli dence Yoweli ma, o le ye nin ye. A ko:
² Aw cɛkɔrɔbaw, aw ye nin lamɛn!

Aw jamana mɔgɔw, aw be ye aw toro malɔ!

Yala nin jɔgɔn kera aw ta wagati ra wa,

walama a kera aw bemaw ta wagati ra wa?

³ Aw ye nin lakari aw dencew ye,

aw dencew fana y'a lakari o dencew ye,

olugu fana y'a lakari o ta durujaw ye.

⁴ Situmuw ka siman tɔ min to, jɔdomutɔnw ka o domu.

Jɔdomutɔnw k'a tɔ min to, tɔnbaw ka o domu.

Tɔnbaw k'a tɔ min to, tumuwulenninw ka o domu.

⁵ Aw dɔrɔtɔw, aw ye kunu sunɔgɔ ra ka kasi!

Aw duvenminbagaw be, aw ye mapumankokanw fɔ!

Aw ye mapumankokanw fɔ duvenkura kosɔn,

sabu duvenji tigera ka bɔ aw da ra!

⁶ Siya dɔ benna ne ta jamana kan;

o baraka ka bon, o te se ka jate ka o da lon.

O jinw be i ko jara jinw,

o dagbagaw be i ko jaramuso dagbagaw.

⁷ O ka ne ta rezenforo cɛn,

o ka ne ta torosunw karikari;

o k'a faraw be bɔ k'a bɔn dugu ma.

A yiriborow jajara.

⁸ Aw ye kasi i ko sunguru min ka bɔrɔfaniw don,

k'a maminace su kasi.

⁹ Siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* dablara

Matigi Ala ta so kɔnɔ.

Sarakalasebaga minw be Matigi Ala ta baara ke

olugu be mapumankokanw fɔra.

¹⁰ Forow cenna;

dugukolo lakolon tora, sabu o ka simanw cɛn;

rezenjikura banna,

turu fana jara pewu.

¹¹ Aw senekɛbagaw, aw jigi tigera!

Aw rezensenebagaw, aw ye mapumankokanw fɔ!

Sabu alikama* ni ɔrize cenna;
forow ta simanw bɛɛ halakira.

¹² Rezensunw jara,
torosunw fɔsɔnfɔsɔnna.
Gerenadisunw o, tamarosunw o, pɔmusunw o,
forow ta yiriw bɛɛ le jajara.
Adamadenw ta jagari bɛɛ banna pewu!

Ala ta mɔgɔw ka kan ka nimisa

¹³ Aw sarakalasebagaw, aw ye bɔrɔfaniw don, ka maɲumankokanw fɔ!
Aw minw bɛ sarakaw bɔ sarakajenifen* kan, aw ye kasi!
Aw minw bɛ ne ta Ala ta baarakebagaw ye, aw ye su bɛɛ kɛ ni bɔrɔfaniw ye aw yɛɛ ra,
sabu siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* desɛra aw ta Ala ta batoso kɔnɔ.

¹⁴ Aw ye lon dɔ bla ka sun don,
ka jamalajenba kɛ ka Ala bato.
Aw ye cɛkɔrɔbaw lajen,
ani jamana mɔgɔw bɛɛ,
o ye na Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso kɔnɔ;
aw ye Matigi Ala wele ko a ye aw demɛ.

Ala ka siman desɛ jamana kɔnɔ

¹⁵ E, lonjugu le ye nin ye dɛ!
Matigi Ala ta lon surunyara;
Sebɛɛtigi Ala ta cɛnrilonba,
o lon le bɛ nana yi.

¹⁶ Yala a ma domuni desɛ jamana kɔnɔ an yɛɛ ɲa na wa?
Nagari ni jusudiya ma ban an ta Ala ta batoso kɔnɔ wa?

¹⁷ Siman danninw torira dugukolo jukɔrɔ;
bondow lakolon lo,
simanmarayɔrɔw benbenna,
alikama* tɛ yera tuun!

¹⁸ E! Aw ye bɛganw segenin ɲunato fle!
Misikuruw bɛ yaalara o yɛɛ ma,
sabu domunikeyɔrɔw tɛ o fɛ tuun.
Hali sagaw ni baw, olugu bɛɛ segera.

¹⁹ E, Matigi Ala, ne bɛ kulera ele le nɔ fɛ,
sabu tasuma ka bɛganw ta domunikeyɔrɔw bɛɛ jeni kongo kɔnɔ;
tasumamana ka forow ta yiriw bɛɛ jenijeni.

²⁰ Kongosogow fana bɛ kasira ele le nɔ fɛ,
sabu kɔjiw bɛɛ jara;
tasuma ka o ta domunikeyɔrɔw jeni kongo kɔnɔ.

Matigi Ala ta lonba surunyara

2 ¹ Aw ye buru fiye Siyɔn dugu kɔnɔ!
Aw ye mankanba ci ne ta kuru saninman kan!

Jamana mɔgɔw bɛɛ ye yɛɛyɛɛ,
sabu Matigi Ala ta lon bɛ nana; a surunyara ka ban!
² O lon na, dibi bɛna don, ka yɔrɔ bɛɛ fin;
o lon na sankabaw bɛna caya, ka yɔrɔ bɛɛ kɛ dibikuruba ye!
Kerekeden barakaman caman bɛ nana yi!
O nato bɛ i ko dibi le donna ka kuruw datugu.
A ɲɔgɔn ma deri ka ye ban,
a ɲɔgɔn fana tena ye tuun duruja nataw si ra!

³ O bɛ cɛnri kɛ o yɛɛ ɲa fɛ ka taga i ko tasuma farimanba;
o bɛ halakiri kɛ o yɛɛ kɔ fɛ ka taga i ko tasumamana.
Sani o ye na, jamana min tun cɛ ka ɲi i ko Eɛni ta yiritupuman,
o le kera kongokolonba ye o temenin kɔ.

Mɔɔ si te bɔsi o boro!

⁴ O cogoya be i ko sow cogoya,
o be girin i ko kerekew.

⁵ O mankan be bɔra i ko sowotoro minw be panpanna kuruw kuncɛ ma.
O mankan be bɔra i ko tasuma le be binjalan jenina.

O be i ko kerekɛjama barakaman min labenna ka na lo kere kama.

⁶ Mɔɔw be yereyera o na,
mɔɔw beɛ pada yeɛmana.

⁷ O be girin i ko kerekɛɛfariw,
o be pan kogow kunna i ko kerekedenw.

Beɛ be taga a ta sira fe,
beɛ be to a ta sira kan.

⁸ O si te ɲɔɔɲ ɲɔɲɲɔɲi,
beɛ be teren ka taga a ta sira le fe.

O be girin ka don maramafenw ɛ ra;
foyi te o lalɔ.

⁹ O be girin ka la dugu kan,
o be bori dugu laminikogo kunna,
o be pan ka don bonw kɔɔɔ,
o be don bonw finetiriw fe i ko sonw.

¹⁰ Dugukolo be yuguyugu o na,
sankolo be yereyere,
tere ni karo be ke dibi ye,
lolow ta yeelen be tunu.

¹¹ Matigi Ala b'a kan bɔ a ta kerekɛjama na fe;
a ta kerekɛjama ka bon.

A ka o mɔɔ minw ci, o baraka ka bon.

Matigi Ala ta lon ye lonba le ye,
siranyalonba lo.

ɲɔɲ le bena se ka lo ka o lon kɔɔɔ?

Ala b'a fe a ta mɔɔw ye nimisa

¹² «Ayiwa, hali bi aw ye sekɔ ka na ne fe ni aw jusukun beɛ ye;
aw ye sun don, ka kasi, ka aw ɲanasisi.

Matigi Ala ko ten!

¹³ Sani aw ye aw ta faniw faran, aw ye aw jusukunw le faran!»

Aw ye sekɔ ka na Matigi Ala, aw ta Ala fe,
sabu a be makari, a be hina,

a te dimi joona,
a ta ɲumanya fana ka bon.

A tun b'a fe ka kojugu min lase aw ma, a bena sɔn ka o dabra.

¹⁴ ɲɔɲ k'a lon ni a tena sekɔ aw ma,
ani a tun b'a fe ka kojugu min ke aw ra ka o dabra,
ka baraka don aw ra,

janko aw ye siman sarakaw* ani rezenji sarakaw* bɔ Matigi Ala, aw ta Ala ye tuun?

¹⁵ Aw ye buru fiye Siyɔɲ dugu kɔɔɔ!

Aw ye lon dɔ bla ka sun don,
ka jamalajenba ke ka Ala bato.

¹⁶ Aw ye mɔɔw lajen,
aw ye jama lajen Matigi Ala tɔɔ ra.

Aw ye ɛkɔɔɔbaw lajen,
aw ye denmisenw lajen;

aw ye hali sinmindenw lajen.

Kɔɲɔɛ ye bɔ a sibon kɔɔɔ ka na!

Kɔɲɔmuso ye bɔ a ta kɔɲɔɔɔɔ kɔɔɔ ka na!

¹⁷ Sarakalasebaga minw be Matigi Ala ta baara ra,
olugu ye to Alabatoso bolon ni sarakajenifen* ɛ, ka kasi.

O y'a fɔ ko:

«E, Matigi Ala, i ta mɔɔw bɔsi!

I kana a to i ta mɔ̀gɔ̀w ye ke lɔ̀gɔ̀bɔ̀rifɛn ye, k'a to siya tɔ̀w ye o tɔ̀gɔ̀ don o ta zanaw ra.
I kana a to mɔ̀gɔ̀w y'a fɔ̀ an ma ko: «O ta Ala bɛ min dɛ?» »

Ala ka layiri min ta a ta mɔ̀gɔ̀w ye

¹⁸ Matigi Ala ta jamana kanuya bonyara a jusu ra fɔ̀ ka tɛmɛ;
a ta mɔ̀gɔ̀w mapuman k'a sɔ̀ɔ̀.

¹⁹ Matigi Ala k'a ta mɔ̀gɔ̀w jaabi k'a fɔ̀ o ye ko:
«A flɛ, ne bɛna siman ni rɛzɛnjikura ni turu di aw ma,
fɔ̀ ka aw wasa.

Ne tɛna a to siya tɔ̀w ye aw mafiyɛnya tuun.

²⁰ Aw jugu minw bɛ nana ka bɔ̀ sahiliyanfan na, ne bɛna olugu mabɔ̀ aw ra.

Ne bɛna o gbɛn ka taga jamana jintan, ani jamana lakolon dɔ̀ ra.

Ne bɛna o ta kɛrɛkɛjama nafɛmɔ̀gɔ̀w bɛn tɛrɛbɔ̀yanfan kɔ̀gɔ̀ji^a ra,
k'a kɔ̀fɛmɔ̀gɔ̀w bɛn tɛrɛbɛnyanfan kɔ̀gɔ̀ji^b ra.

O bɛna tori fɔ̀ ka o kasa bɔ̀

k'a yɛrɛgɛ fan bɛɛ ra,

sabu o ka kojugu camanba le ke.

²¹ «Ne ta jamana mɔ̀gɔ̀w, aw kana siran!

Aw ye ɲagari ka ninsɔ̀ndiya,
sabu Matigi Ala ka kobaw ke.

²² Kongosogow, aw kana siran,
sabu kongokolon binɲimiyɔ̀rɔ̀w ta binw bɛ nugura tuun.
Yiriw bɛ dɛna tuun,

torosunw ni rɛzɛsunw bɛ den caman kera.

²³ Aw Siyɔ̀n dugumɔ̀gɔ̀w,
aw ye ɲagari, ka ninsɔ̀ndiya Matigi Ala, aw ta Ala kosɔ̀n,
sabu a ka sanji fɔ̀lɔ̀ di aw ma a cogo ra;
a ka sanji caman di aw ma.

A ka sanji fɔ̀lɔ̀ ni sanji laban di aw ma
i n'a fɔ̀ a tun b'a ke cogo min na fɔ̀lɔ̀fɔ̀lɔ̀.

²⁴ Simangbasiyɔ̀rɔ̀w bɛna fa siman na,
minanw bɛna fa rɛzɛnjikura ni turu ra.

²⁵ Ne tun ka ne ta kɛrɛkɛjamaba min ci aw kama,
minw ye ɲɔ̀domutɔ̀nɔ̀w, ani tɔ̀nbaw, ani tumuwulenninw, ani situmuw ye,
olugu tun ka san minw ta simanw domu,
ne bɛna o simanw bɛɛ kɔ̀sɛgi aw ma.

²⁶ Aw bɛna domuni ke fɔ̀ ka fa.

Aw bɛna Matigi Ala, aw ta Ala tɔ̀gɔ̀ tando,
ale min ka kobaw ke aw ye.

Ne ta mɔ̀gɔ̀w tɛna maroya tuun fiyewu!

²⁷ Aw bɛna a lɔ̀n ko ne Ala, ko ne bɛ Izirayɛlimɔ̀gɔ̀w cɛ ra;

ko ne le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye,

ko Ala wɛrɛ tɛ yi ni ne tɛ.

Ne ta mɔ̀gɔ̀w tɛna maroya tuun fiyewu!»

Ala bɛna a Nin lajigi a ta mɔ̀gɔ̀w kan

3 ¹ «O kow kɔ̀ fɛ, ne bɛna ne Nin* lajigi adamadenw bɛɛ kan.
Aw dɛncɛw, ani aw dɛnmusow bɛna kuma sɔ̀ɔ̀ Ala fɛ k'a lase mɔ̀gɔ̀w ma;
aw ta cɛkɔ̀rɔ̀baw bɛna Ala ta kow ye siko ra,
Ala bɛna a ta kow yira aw ta kanbɛlenw ra.

² «O lonw na, ne bɛna ne Nin* lajigi
hali jɔ̀ncɛw, ani jɔ̀nmusow bɛɛ kan.

³ Ne bɛna kabakofɛn dɔ̀w yira sankolo ra, ani dugukolo kan,
jori, tasuma, ani bugun sisimanw;

⁴ Tere bɛna ke dibi ye,

^a2.20 Tɛrɛbɔ̀yanfan kɔ̀gɔ̀ji, o ye Kɔ̀gɔ̀ji sanin ye.

^b2.20 Tɛrɛbɛnyanfan kɔ̀gɔ̀ji, o ye Kɔ̀gɔ̀jiba ye.

karo bena wulen i ko jori.

O bɛɛ le kɔ fɛ Matigi Ala ta lon bena se,
lonba ani siranyalonba.»

⁵ O wagati ra ni mɔgɔ o mɔgɔ ka Matigi Ala tɔgɔ wele, o tigi bɛ kisi;
sabu Siyɔn kuru* kan, ani Zeruzalɛmu, Matigi Ala bena mɔgɔ dɔw bɔsi,
i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ cogo min na.

Matigi Ala bena mɔgɔ minw wele, olugu le bena kɛ o mɔgɔ kisininw ye.

Siyaw ta kiti

4 ¹ «A flɛ, o lonw na, o wagatiw ra,
ni ne nana Zuda ni Zeruzalɛmu ta mɔgɔ minaninw lana o sigiyɔrɔkɔrɔ ra,
² ne bena siyaw bɛɛ lajɛn,
ka jigi ni o ye Yosafati^c ta dingakɔnɔyɔrɔ ra.
Ne bena o wele kiti ra o yɔrɔ le ra
ne ta mɔgɔw kosɔn, ne ta jamanamɔgɔw, Izirayeli kosɔn,
o ka minw janjan ka taga jamanaw bɛɛ ra;
ne bena o wele kiti ra ne ta jamana kosɔn,
o ka ne ta jamana min tarantaran jɔgɔn cɛ.

³ «O ka ne ta mɔgɔw tarantaran jɔgɔn cɛ, ni min ka ben min ma, o bɛ o ta.
O ka cɛdenninw di, ka o wari don jatɔmusow ra,
ka musodenninw fiyeere ka o wari don duven na, ka o min.

⁴ «Ayiwa, aw Tirikaw, ani aw Sidɔnkaw, ani aw Filisikaw ta maraw bɛɛ,
aw b'a fɛ ka mun le kɛ ne ra?

Yala aw b'a fɛ ka aw yɛrɛ dimibɔ ne ra le wa?

Ni aw b'a fɛ ka aw yɛrɛ dimibɔ ne ra,
ne bena aw ta kɛwalejuguw ben aw yɛrɛ le kan yɔrɔnin kelen na sisan.

⁵ Aw ka ne ta wari ni ne ta sanin ta;

ne ta fɛnpuman dawulamanw, aw ka o ta ka taga ni o ye aw ta jow ta batosow kɔnɔ.

⁶ Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalɛmu mɔgɔw kɔni, aw ka olugu fiyeere Gɛrɛkiw ma,
janko ka o yɔrɔ janya o ta jamana ra.

⁷ A flɛ, aw tun ka o fiyeere ka o lataga yɔrɔ minw na,

ne bena o wuri ka o lasekɔ ka bɔ o yɔrɔw ra, ka aw ta kɛwalejuguw ben aw yɛrɛ kan.

⁸ Ne bena aw dencɛw ni aw denmusow fiyeere Zuda mara mɔgɔw ma;

o bena o fiyeere Sabekaw ma, minw ta jamana bɛ fɔ yɔrɔjan.

Matigi Ala ko ten.»

⁹ Aw ye nin kuma fɔ siyaw ye,

ko: «Aw ye kɛrɛ labɛn!

Aw ye aw ta kɛrɛkɛcɛw lakunu!

Kɛrɛkɛcɛw bɛɛ ye na, ka na ben o juguw kan.

¹⁰ Aw ye aw ta senekɛdabaw gbasi k'a kɛ kɛrɛkemuruw ye,

ka aw ta wɔrɔsɔw yɛlɛma ka o kɛ tamanw ye.

Cɛ bɛɛ ra siranbagatɔ y'a fɔ ko: «Ne ye cɛfari le yel!»

¹¹ Aw ye teliya ka na!

Yɔrɔ bɛɛ ta siyaw ye na lajɛn nin yɔrɔ ra.»

E, Matigi Ala, ele ye i ta kɛrɛkɛcɛw lajigi.

¹² «Siyaw bɛɛ ye wuri ka na Yosafati ta dingakɔnɔyɔrɔ ra!

Ne bena sigi o yɔrɔ le ra

ka siyaw bɛɛ ta kiti tige,

siya minw bɛɛ ka aw lamini.

¹³ «Aw ye wɔrɔsɔ ta,

sabu siman sera tigeri ma!

Aw ye na rɛzɛn cɔngɔ ni aw sen ye, k'a ji bɔ,

sabu rɛzɛncɔngɔyɔrɔ fara rɛzɛn na,

minan fara fɔ ka bɔn.

^c4.2 Yosafati kɔrɔ ye ko: Matigi Ala bɛ kiti tige.

Can ra, o ta juguya warara.»

¹⁴ Jamaba, jamakuruba,
o le be kititigekene kan;
sabu Matigi Ala ta lon surunyara
kititigekene kan.

¹⁵ Tere ni karo kera dibi ye,
lolow ta yeelen dogora.

¹⁶ Matigi Ala perenkan bora Siyon, i ko waraba mankan;
a kan bora Zeruzalemu minke, sankolo ni dugukolo yereyerera.
Nka Matigi Ala le ye a ta mɔgɔw tangabaga ye,
ale le ye Izirayelimɔgɔw dogoyɔɔ ye.

¹⁷ «O le ra, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, aw ta Ala,
ko ne siginin be Siyon, ne ta kuru saninman kan.
Ne bena Zeruzalemu saninya;
siya gbansan were si tena don a kɔnɔ tuun fiyewu.»

Ala ta mɔgɔw ta hera wagati

¹⁸ «O lonw na kɔni, rezenjikura bena woyo ka bɔ kuruw kunna,
nɔnɔ bena woyo ka bɔ kongoriw kunna;
ji bena woyo Zuda kɔw be ra.
Bununji dɔ fana bena woyo Matigi Ala ta batoso kɔnɔ,
ka don Sitimu ta kɔdinga kɔnɔ.

¹⁹ Misiran jamana bena ke yɔɔ lakolon le ye.
Edomu jamana bena ke kongokolonba ye;
sabu o ka Zuda ta mɔgɔw minako juguya,
ka o mɔgɔw jarakibariw faga ka o jori bɔn o yere ta dugukolo kan.

²⁰ Nka mɔgɔw bena sigi Zuda mara ra tuma be;
mɔgɔw bena sigi Zeruzalemu wagati be, ani tuma be.

²¹ Ne tun ma o fagari hake min bɔ o juguw ra,
ne bena o hake bɔ o ra sisan;
Matigi Ala bena sigi Siyon.»